

## Na cest? do Gazy

Převod materiálu

Radka Věelná, aktualizováno Martin Fér

Pořadí v lekci

11

### 1. MOTIVAČNÍ UVEDENÍ DO PŘÍBĚHU:

#### **a) pro mladší školní věk:**

Kdo z vás byl pokřtěn jako úplně malé dítě? Jak jste se dozvěděli, že jste byli pokřtěni? Vyprávěli vám o tom rodiče, babička nebo dědeček, váš farář, vaše farářka nebo vaši starší sourozenci? Řekli vám také, co křest znamená?

#### **b) pro střední a starší školní věk:**

Jak se lidé můžou dozvědět dobrou zprávu o Ježíši? Stačí, aby si koupili Bibli a četli si v ní? Nebo potřebují někoho, kdo by jim o Kristu, případně o víře v něho vyprávěl? Znáte někoho, kdo byl pokřtěn v dospělosti? Co je k tomu zapotřebí?

#### **c) pro Teofila:**

Teofil řeší problém: „Lukáši, vypůjčil jsem si svitek s prorockými texty, abych se trochu povzdělal. Víš, jak jsi říkal, že vyprávění o Kristu lépe porozumím, když budu znát souvislosti s tím, co zvěštovali proroci lidu Staré smlouvy. Nadšen jsem se do toho pustil, říst umím dobře, ale jsem z toho jelen, jako by to bylo nějakou cizí řečí, které nerozumím...“

Lukáš: „No vidíš, to je právě způsob, jak Bibli neříst. – Bible sama o sobě totiž nemusí být hned a každému (a v každé chvíli) srozumitelná a jasná. A toť pak může celkem spolehlivě odradit, abys ji četl dál nebo se k ní vracel. Říst Bibli jen tak ze zvědavosti, to je jiné, než říst a rozumět. S tím nám právě může pomoci společenství sboru, církve, či dobrý komentář, nejlépe obojí. – Počkej, vzpomněl jsem si na jeden příběh. Vypráví o tom, co se může stát, když člověk čte a rozumí tomu, co čte. To se pak dějou věci (a souvisí to nějak s nasloucháním)...“

### 2. POZNÁMKY K TEXTU A JEHO KATECHETICKÉMU VYUŽITÍ

– **Filip** – náleží k sedmi jáhnům. Dvanáct apoštolů už na všechno nestačilo. Rychlý růst církve vedl k tomu, že právě tímto Sedmi je svěřena „služba stol“: slavení večeře Páně a společné stolování včetně; přitom byly potřebným rozdělovány podpory. Stalo se tak proto, aby se Dvanáct mohlo novat „modlitbám a službám Slova“ (Sk 6,1-4). Filip tedy, stejně jako i Štěpán, náleží k sedmi jáhnům. Že se jejich činnost neomezovala jen na sociální službu přitom stálek a přitom dohlížení na spravedlivé rozdělování podpor vdovám a sirotkům, o tom svědčí mučednická smrt Štěpánova pro jeho svědectví o vzkříšeném Ježíši před židovskou radou a také

Filipovo misijní p?sobení v Sama?í, kam uprchl p?ed pronásledováním z Jeruzaléma (Sk 8,4nn). – Filip tam nešel s úmyslem stát se misioná?em. Odešel p?i pronásledování k?es?an?, ale „nezašil“ se tam do bezpečného záv?tí. Využil i této nelehké životní situace k zv?stování o Kristu, k hlásání dobré zprávy, že B?h Ježíše vzk?ísil, a proto i nám je dán nový život, pro n?j nám B?h odpouští to staré, co má výhled jen k smrti.

– **and?l Pán?** – jeho prost?ednictvím Lukáš nazna?uje ?tená?m, že Filipovo setkání s pohanem neodporuje Boží v?li, není svévolným Filipovým jednáním (podobn? i pokyn Ducha – v. 29.) And?lé, pokyny ducha, pop? . i vid?ní a sny se ve Skutcích vyskytují vždycky v okamžiku, kdy akté?i zv?stování evangelia mají ud?lat krok, na který by sami nep?išli a který byl i pro dosavadní církevní praxi nezvyklý. Proto nejv?tší „hustotu“ t?chto nebeských pokyn? nalézáme ve Sk 8-11, kde krystalizuje nový p?ístup k pohan?m.

– **dvo?an** – doslova klešt?nec (eunuch). Dvo?an, a? to byl ?lov?k urozený a bohatý, m?l ?adu p?edpoklad?, pro? by s ním pravov?rný Žid nemusel chtít mluvit. Byl to cizinec z východu, m?l odlišnou barvu pleti a navíc to byl eunuch, klešt?nec. Takoví byli podle Mojžíšova zákona nábožensky nezp?sobilí a nemohli se podílet na chrámové bohoslužb?. A zrovna kv?li n?mu byl Filip poslán z misijn? úsp?šného místa v Sama?í sem na pouš?. P?íb?h k?tu etiopského dvo?ana p?edznamenává téma misie pohan?m, což je jedním z úst?edních témat Skutk? – to, co zde p?es Filipa (Sk 8) vzklí?ilo, p?es Petra (Sk 10) prorazilo tuhou k?ru odporu židok? es?an?, v Pavlovi vykvetlo a rozsemeno se „po vší zemi“ (viz Pavlovy misijní cesty).

– **dvo?anovo ?tení Písma** – bez návaznosti na spole?enství církve je Písmo nesrozumitelné. Muž (židovský proselyta? – srv. Bernard Gilliéron: Církev práv? zrozená, s. 41) ?te práv? pasáž z Izajášova proroctví, které evokuje bolestný osud služebníka Hospodinova (Iz 53,7-8). V odpov?? na dotaz Filip vysv?tluje, že tento text se týká Ježíše a zv?stuje mu evangelium (setkáváme se zde s ozv?nou katechetické výuky t?ch, kdo se p?ipravovali ke k?tu).

– **Filip za?al u toho slova Písma** – „otev?el ústa“ a zv?stoval p?íb?h toho, který „ústa neotev?el“. Káže o násilím uml?eném, o tom, o kterém se už nem?lo vypravovat. Hospodin?v spravedlivý služebník se ztotožnil s úd?lem násiln? uml?ených, s úd?lem t?ch, o kterých se nesmí nebo nemá mluvit, s úd?lem opovržených a za nic položených. Ten, o kterém mluví Izajáš jako o beránku zabitým, byl Ježíš, který skrze uk?ižování a vzk?íšení p?inesl lidem Boží odpušt?ní. Skute?n? n?komu odpustit znamená sejmout z n?ho vinu a vzít ji na sebe. Práv? tento úd?l vzal na sebe Ježíš. A zv?st o tomto uk?ižovaném Mesiáši se stává obsahem zv?stování, kázání, sv?dectví. Že tento úd?l nalézá i u lidí odezvu, je vid?t na dvo?anov? rozhodnutí pro k?est.

– **k?est** p?edpokládá víru v Ježíše celým srdcem. A víra nepromar?uje vhodnou p?íležitost. „Co brání, abych byl pok?t?n?“ , ptá se dvo?an, když zrovna m?jeli místo, kde byla voda. (Zdá se tedy, že sou?ástí Filipova zv?stování byla i bližší zmínka o k?tu). Na což Filip odpov?d?l (podle n?kterých rukopis? knihy Sk) starou k?estní liturgií: „Jestliže v?íš z celého srdce, je to dovoleno.“ (Pozn. Uvedenou k?estní otázku i vyznání najdete jen v kralickém p?ekladu, v ekumenickém je pod ?arou. Znamená to, že p?vodn?jší rukopisy Skutk? tuto otázku a vyznání neobsahovaly. Pozd?jší rukopisy – podle kterých p?ekládali králi?tí – z?ejm? harmonizovaly vypráv?ní s praxí obvyklou v církvi). Dvo?anova žádost o k?est je výrazem toho, že pochopil, co mu Filip zv?stoval o Kristu: totiž, že Kristus p?ijímá každého, i fyzicky ?i jinak nezp?sobilé. Každého, kdo touží, aby Kristova láska a odpušt?ní smyla jeho viny jako voda smývá špínu. Není tam kostel, kmot?i, fará? ani zápis do matriky. A p?ece je to k?est velmi platný – je tam totiž zv?stované slovo Boží, víra v Krista a touha po k?tu. A kolik vody p?itom „padne“, není až tak d?ležitá.

(Exkurs: „Na po?átku druhého století se k?estní praxí zabývá jedna z kapitol (VII.) U?ení dvanácti apoštol?, znám?jšího pod ?eckým názvem Didaché. Poté, co uchaze? projde katechumenátem, je pok?t?n v tekoucí vod? ve jméno Otce i Syna i Ducha svatého(srv. Mt 28,19). Jestliže není k dispozici tekoucí voda, je pok?t?n jinde, nap?. v bazénu, a když není voda studená, tak v teplé. A chybí-li i tato možnost, vylije se mu t?ikrát voda na hlavu b?hem vyslovení troji?ní formule.“ B. Gilliéron: Církev práv? zrozená, s.41)

### 3. FORMULACE TÉMATU

Evangelium je dobrá zpráva pro každého. Když *řlověk bibli čte a taky dobře poslouchá, o co v ní jde, může porozumět něčemu moc důležitému.*

Tím, že ho slyšel (a díky Filipovi mu i porozuměl) tenhle etiopský dvořan, začala cesta, na které se evangelium dostávalo k pohanům – k těm, kteří předtím neslyšeli nic o Hospodinu, Bohu Izraele ani o Ježíši. Tak se dostalo i k Teofilovi a dál až k nám. Všude tam, kde se čte a vykládá bible, se tak můžou zprávu o Ježíši Kristu dozvědět další, kterým udělá radost.

### 4. VYKLADAČSKÁ A KATECHETICKÁ ÚSKALÍ

– vysvětlíte dále, že přítomnost anděla neznamena, že se v příběhu budou automaticky dít zázračné (nadpřirozené) věci. Jde tady především o to, že Filip byl postaven před nový úkol, na který by sám nepřišel a který by sám od sebe ani nezvládl. Mluví se o andělu proto, aby ti, kdo čtou a slyší tento příběh, pochopili, že Filip nejedná svévolně a že jeho setkání s pohanem neodporuje Boží vůli.

– Na Filipovi a jeho jednání měli tenkrát a máme i my dnes v církvi pochopit, že Ježíš nepřišel jen pro nějaký národ (tenkrát židovský), jen pro určitým způsobem kvalifikované lidi (znalostí Starého zákona), ale že přišel pro všechny lidi bez rozdílu. A že také církve a křesťané se mají tak obracet všichni ke všem bez rozdílu, i k těm, o kterých by je to ani nenapadlo, ke všelijak nedokonalým a postiženým i k těm odjinud.

– téma misie: misie se nezrodila samovolně jako vedlejší důsledek pronásledování. Z pronásledovaných se automaticky nestali misionáři. Neměli bychom o jáhnech a apoštolech mluvit příliš samozřejmě jako o nadšených misionářích. Trvalo poměrně dlouho, než došlo k misii mezi pohany a ještě déle, než to bylo aramejsky mluvícími křesťany akceptováno (jeruzalémská skupina).

Kniha skutků obsahuje více modelů, jak řlověk či společenství potkávají evangelium. Zdá se, že Lukáš tento výčet pluralitní misie a katechetické praxe podává záměrně. Nelze tedy na základě jednoho příběhu vytvořit jediný správný model křtu dospělých, dětí, katecheze atd. Příběh pokřtěného cizince je mimořádný v tom, že otevírá přístup k víře a křtu skupině lidí, která z dosavadního náboženského pohledu byla nezpřístupnou mít podíl na životě Izraele a církve (dnes bychom sem mohli dosadit aktuálně třeba lidi s odlišnou sexuální orientací).

### 5. OSNOVY VYPRÁVNÍ

a) poznámky a osnova pro **mladší** školní věk:

Využijete-li navržené motivace, můžete dále povědět, že už v dobách vyprávění Lukáše a jeho posluchače Teofila, byl křest znamením přisloužnosti ke Kristu a jeho církvi. Ale že lidé většinou nebyli křťeni jako malé děti. Pro víru v Krista se rozhodovali dospělí lidé. A k tomu potřebovali znát evangelium. A taky mít někoho, kdo by jim o Ježíši vyprávěl. Takový řlověk je na cestě evangelia k druhým lidem velice důležitý...

## *I. Motivace*

*II. Jak je důležité mítí Filipa (Pán Bůh jednoho takového m?l...)*

*III. Na cest? do Gazy („?erný pasažér“ v ko?á?e a p?šák Filip se potkávají na opušt?né cest?)*

*IV. Jak ne?íst Bibli („Rozumíš-li tomu co ?teš?“ – „Jak bych mohl, když mi to nikdo nevyložil?“)*

*V. Filipovo kázání a dvo?anovo rozhodnutí pro k?est („Co brání, abych byl pok?t?n?“ – „Nic, v?íš-li v Pána Ježíše Krista“)*

*VI. Radost na opušt?né cest? (cesta je stejná; nová je radost, kterou p?sobí víra v Ježíše)*

*b) osnova pro st?ední a starší školní v?k:*

## *I. Motivace*

*II. Filip dostává úkol*

*III. Cizinec z Východu si ?te ve svitku proroka Izajáše*

*IV. Nesrozumitelné slovo o trpícím služebníkovi se stává, díky Filipovi, srozumitelným sv?dectvím o Ježíši Kristu*

*V. Dvo?anovou reakcí na Filipovo kázání je rozhodnutí pro k?est*

*VI. Co je zapot?ebí ke k?tu? – Nic než vyznání víry v Ježíše Krista*

*VII. Evangelium (zv?st, že Kristu p?išel pro každého, bez rozdílu) p?sobí radost*

## 6. METODICKÉ POKYNY K PRACOVNÍMU LISTU ZDE?KA ŠORMA

u pracovního listu

## 7. LITURGICKÝ RÁMEC

*Žalm 86,9 — Všechny pronárody, tvoje dílo, se ti p?ijdou klan?t, Panovníku, budou oslavovat tvoje jméno, protože jsi veliký a konáš divy; jedin? ty jsi Bůh.*

## 8. VYPRÁV?NÍ A NÁPADY PRO P?EDŠKOLNÍ V?K

## 9. VYPRÁV?NÍ PRO ST?EDNÍ ŠKOLNÍ V?K

## I. MOTIVACE

*Kdo z vás byl pokřtěn jako malé miminko? A řekl vám někdo o vašem křtu? Nebo stařilo, že jste viděli fotky? Kdo vám vysvětlil, o co jde – při křtu, při bohoslužbách, ve sboru, v církvi? Vyprávíme si – doma nebo v náboženství nebo v nedělce – příběhy z bible, abychom věděli, o co jde ve víře.*

*Ale co ti, kdo nejsou pokřtěni a nechodí do nedělky nebo do kostela? Staří, když si koupí bibli a budou si ji číst? Myslíte, že by všemu rozuměli? Asi ne. Bible sama o sobě totiž nemusí být hned a každému (a v každé chvíli) srozumitelná a jasná. A to pak může člověk celkem spolehlivě odradit, aby ji četl dál nebo se k ní vracel. Číst bibli jen tak ze zvědavosti, to je jiné, než číst a rozumět. S tím nám právě může pomoci společenství sboru, církve nebo třeba dobrý komentář (to je taková kniha poznámek a výkladů k bibli), nejlépe obojí.*

*Tak se mohlo stát, že i Teofil přešel za Lukášem se svítkem bible pod paží a tvářil se nějak divně. A hned povídá: „Tak jsem si, Lukáši, vypůjčil svitek s prorockými texty, abych se trochu povzdělal. Víš, jak jsi říkal, že vyprávění o Kristu lépe porozumím, když budu znát souvislosti s tím, co zpodobovali proroci lidu Staré smlouvy. Nadšen jsem se do toho pustil, číst umím dobře, ale jsem z toho jelen, jako by to bylo nějakou cizí řečí, které nerozumím...”*

*Lukáš: „No vidíš, to je právě způsob, jak bibli nečíst... Počkej, vzpomněl jsem si na jeden příběh. Vypráví o tom, co se může stát, když člověk čte a rozumí tomu, co čte. To se pak dějou věci (a souvisí to taky nějak s nasloucháním)...*

## II. FILIP DOSTÁVÁ ÚKOL

*Jednomu z jáhnů (to byli ti, kteří měli pomáhat ve sboru pomáhat s rozdělováním jídla a darů, aby se na všechny spravedlivě dostalo), který se jmenoval Filip, řekl anděl, aby se vydal na jih na cestu, která vede z Jeruzaléma do Gazy. Než se začne ptát na toho anděla, Teofile, rovnou ti řeknu, že ten je v tom příběhu jen proto, aby bylo jasné, že se tam Filip nevydal z vlastní vůle. Sám od sebe by tam možná ani nešel. Byl to jeho úkol od Pána Boha.*

## III. CIZINEC SI ČTE PROROKA IZAJÁŠE

*Protože Filipa by asi ani nenapadlo, aby šel na nějaké cestě v Zápádákově, aby se mohl dát do čtení s náhodným kolemjdoucím, vlastně kolemjdoucím pohanem. Jel tamtudy totiž zrovna jeden cizinec z pohanské země, dokonce to byl dvořan etiopské královny. Vracel se z Jeruzaléma, kde byl na svátky. Možná proto, že se sám zajímal o víru v Hospodina. A jak tak jel kolem v tom voze, zbystřil Filip sluch. Ten cizinec si nahlas četl z knihy proroka Izajáše. Nahlas si tenkrát četli všichni, bylo to tak zvykem.*

*A tak Filip, protože už pochopil, že to je jeho úkol, pozdravil a zeptal se toho dvořana: „Jestlipak rozumíš tomu, co čteš?“*

*„Jak bych tomu mohl rozumět,“ řekl ten dvořan a tvářil se stejně zmateně jako ty Teofile, když jsi dnes přešel. „Jak bych mohl rozumět, když mi to nikdo nevyloží. Jen poslouchej: jako ovce vedená na porážku, jako beránek nemý, když ho stíhají, ani on neotevře ústa. Koupil jsem si ten svitek, že prý je to kniha vašeho velkého proroka, ale spíš mi to připadá jako nějaká příručka pro chovatele ovcí. Mohl bys mi to, prosím tě, nějak vysvětlit?“*

#### IV. NESROZUMITELNÉ SLOVO SE STÁVÁ SROZUMITELNÝM SVĚCTVÍM

A tak si k němu Filip nastoupil do vozu a jeli dál. Filip cestou povídal. Začal od toho beránka, co neotevřel ústa a došel až k Ježíši, který se stal takovým trpícím služebníkem, jak o něm píše Izajáš, a nakonec byl zabit jako velikonoční beránek a taky neprotestoval a nebránil se, když ho vedli na kříž. A asi mu toho vyprávěl ještě víc – o tom, jak byl Ježíš vzkříšen a jak se ukázal učedníkům a taky o tom, že ti, kdo uvěří, že ten Vzkříšený Ježíš je Pánem celého světa, se dají pokřtít v jeho jméno a stanou se jeho učedníky. A že tenhle Pán nedělá rozdíly mezi lidmi. Že vždycky zval ke svému stolu i ty, kterými ostatní pohrdali.

#### V. DVOJANOVO ROZHODNUTÍ PRO KŘEST

A jak tak vyprávěl, dvojan tomu rozuměl čím dál víc. Tomu, že tenhle Ježíš má zájem opravdu o každého. I o něho, který je pro Židy pohan a pro bílé žerno a pro ty zdravé eunuch, co nemůže mít děti ani vstoupit do chrámu. Takovému Pánu by chtěl patřit. A protože právě jeli kolem nějaké říčky, přerušil Filipovo vyprávění a vyhrkl: „Tady je voda. Co brání, abych byl pokřten?“

#### VI. CO JE ZAPOTŘEBÍ KE KŘTU?

Filipa to překvapilo. Nebylo obvyklé, aby se dávali křtít pohané. Co on pamatoval, vždycky to zatím bylo tak, že zvštěovali evangelium Židům... A vlastně taky Samařanům – v Samařii byl právě on, Filip, zrovna nedávno. Zamyslel se a řekl: Nic tomu nebrání. U nás ve sboru to bývá vždycky tak, že se toho, kdo chce být pokřten, zeptáme, jestli věří v Ježíše Krista celým svým srdcem. „Věřím,“ řekl dvojan, „že Ježíš Kristus je Syn Boží.“

A tak vystoupili z vozu a oba vešli do vody. Tam Filip toho dvojana pokřtil. Nebyli u toho žádní kmotři ani zápis do matriky ani potom žádný slavnostní obřad. Jen vyznání víry a voda. A hlavně Boží milost, která dělá každý křest křtem.

Ten dvojan pak nastoupil zpátky do vozu a měl takovou radost, že si ani nevšiml, že se Filip někam ztratil. Překaly ho zase jiné úkoly, další místa, kam měl jít zvštěvat evangelium. Ten dvojan pokračoval svou cestou, ale něco důležitého se ztratilo. Měl radost, jakou předtím neznal. Radost z toho, že to, co se v bibli píše, platí i pro něj.

#### VII. EVANGELIUM PRO SOBÍ RADOST

Je to tak, že když člověk bibli čte a taky dobře poslouchá, o co v ní jde, může porozumět něčemu moc důležitému. Něčemu, z čeho může mít opravdovou radost, když je třeba smutný. Protože se může dozvědět právě to, že Ježíš Kristus přišel pro všechny bez rozdílu. Pro tebe i pro mě, pro Židy i pro pohany, pro muže i pro ženy, pro žerno i pro bláchy, pro zdravé i pro postižené.

Tím, že to slyšel tenhle etiopský dvojan, začala cesta, na které se evangelium dostávalo k pohanům – k nám, kteří předtím neslyšeli nic o Hospodinu, Bohu Izraele ani o Ježíši. Tak se dostalo i k Teofilovi a dál až k nám. Všude tam, kde se čte a vykládá bible, se tak můžou zprávu o Ježíši Kristu dozvědět další, kterým udělá radost.

*Pane, děkujeme, že můžeme číst bibli a učit se rozumět, o co v ní jde. Děkujeme, že se můžeme dozvídat o Ježíši Kristu, který má rád všechny lidi bez rozdílu. Děkujeme za křest, který je pro každého z nás znamením, že patříme Ježíši Kristu. Děkujeme, že to všechno platí i pro lidi, kteří jsou jiní než my. Amen.*

## 10. náměty k rozhovoru

• Co víte o misii? Víte, že k misii nepatří jen kázání evangelia, ale také pomoc v řadě konkrétních věcí (školy, zdravotnictví, adopce na dálku...)?

• Co víte o Albertu Schweitzerovi? Víte, že kázal v africkém domorodcům v pralese a také mezi nimi pracoval jako lékař?

• Myslíte, že křest může člověka nějak změnit?

• Je důležité množství vody, která je při křtu použita?

• Je naše církev také otevřená pro všechny lidi?

• Setkali jste se s někým, kdo přečetl Bibli a přitom nepatří do žádné církve? Proč to asi dělá?

## 11. A ještě se ohlédněte...

Odkaz na pracovní list

[11 Na cestě do Gazy](#)

[06 Křest etiopského dvořana](#)

Odkaz na píseň

[Jďte po všem světě \(BTS86\)](#)

[Ó Pane, smiluj se nad námi](#)

[Buď Bohu všechna chvála, křest a požehnání](#)

[Buď Bohu chvála, díky a křest](#)

[Jeden Pán, jedna víra, jeden křest pojí nás](#)

[Vlak Boží \(SV355\)](#)

[Jedno jsme v Duchu svatém \(SV119\)](#)

[Bratry, sestry potkávám \(SV105\)](#)

Cílová skupina

[Školní](#)

Katechetické cykly

[Pozvání na cestu - Skutky](#)

Biblický odkaz (kat)

[Skutky 8,26–40](#)